

דף נתונים, ספטמבר 2014

אכיפת החוק על חיילי צה"ל בשטחים: סיכום נתוני 2013

239 תלונות נמסרו, 199 חקירות נפתחו, 6 כתבי אישום הוגשו

רקע

מדי שנה מפרסם ארגון יש דין נתונים הנוגעים לאכיפת החוק על חיילי צה"ל החשודים בפגיעה בפלסטינים וברכושם בגדה המערבית וברצועת עזה. נתונים אלה מבוססים על מידע שמוסר דובר צה"ל לבקשת הארגון מדי שנה, ועל מעקב רב-שנתי אחר נתונים אלה. מקורם של הנתונים הנוגעים לכתבי אישום ולפסקי דין הוא במחקר ומעקב של הארגון, המבוסס על העתקים מכתבי האישום ומפסקי הדין שמוסר דובר צה"ל לבקשת יש דין.

הליך הפתיחה בחקירה פלילית כנגד חיילי צה"ל החשודים בעבירות כלפי פלסטינים שונה מההליך האזרחי המקביל, ולא כל תלונה שמגיעה לידיעת רשויות אכיפת החוק בצה"ל מביאה בהכרח לפתיחה בחקירה. כאשר קורבן עבירה או גורם אחר מעוניינים להגיש תלונה על עבירה שבוצעה בידי חייל צה"ל, עליהם למסור על כך הודעה למשטרה הצבאית החוקרת (מצ"ח); במקרים מסוימים די במסירת ההודעה כדי להביא לחקירת התלונה, ובמקרים אחרים ההודעה מובילה לפתיחה בהליך של בירור, שעליו מורה הפרקליטות הצבאית, ובסופו מתקבלת החלטה אם לפתוח בחקירת האירוע או לא.¹ ככלל, מדיניות הפתיחה בחקירה בצה"ל ("מדיניות החקירות") קובעת כי במקרה של חשד לעבירה שהתרחשה במהלך פעילות מבצעית, פתיחה בחקירה פלילית מותנית בקיומו של בירור מקדים. הבירור המקדים נשען על פי רוב על תחקיר מבצעי² שמקיימת היחידה המעורבת באירוע המדובר, ולאחריו מחליטה הפרקליטות הצבאית אם להורות על פתיחה בחקירה. בעקבות עתירה לבג"ץ שעסקה בחקירת מקרי מוות של פלסטינים בידי כוחות צה"ל, הודיעה המדינה כי בכל מקרה שבו נגרם מותו של אזרח בשטחי הגדה המערבית כתוצאה מפעילות של כוחות צה"ל, למעט במסגרת אירועים בעלי "אופי לחימתי של ממש", הדבר יוביל לפתיחה מיידית בחקירה פלילית של מצ"ח.³

למדיניות זו כמה משמעויות עיקריות. ראשית, העובדה כי מראש חלק מהתלונות אינן נחקרות היא מסננת וחסם בפני מיצוי הדין עם עבריינים. שנית, הליך הבירור שקודם לפתיחה בחקירה גוזל זמן יקר, ועל כן גם במקרים שבהם מתקבלת בסופו של דבר החלטה לפתוח בחקירה, לעתים קרובות משך הזמן שחלף מאז האירוע מקשה מאוד על האפשרות לקיים חקירה אפקטיבית, ולפעמים אף מחסל אותה לגמרי. בנוסף, חלוקת העבודה בין מצ"ח, שהיא הגוף החוקר את התלונות בפועל, לבין הפרקליטות הצבאית, שהיא כאמור בעלת הסמכות להורות על פתיחה בהליך של בירור ועל פתיחה או אי-פתיחה בחקירה, ובהמשך היא המחליטה אם להגיש כתב אישום בסיום החקירה או לסגור את התיק, מצריכה תיאום בין הגופים ומקשה מאוד על המבקשים לעקוב אחר התקדמות החקירה.

1 עוד על מדיניות זו ראו ד"ח יש דין **חקירה לכאורה: כישלון חקירת חשדות לעבירות של חיילים נגד פלסטינים** (אוגוסט 2011) (להלן: "חקירה לכאורה"), עמ' 17-18, 25-34.

2 התחקיר המבצעי הוא כלי של מפקדים בצה"ל להפקת לקחים וללמידה מכשלים ותקלות מבצעיות. הוא לא נועד כדי לאסוף ראיות או לקבוע אחריות פלילית אישית. עוד על התחקיר המבצעי, ראו **חקירה לכאורה**, עמ' 6-7, 25-28.

3 מתוך הודעת הפרקליטות הצבאית מיום 6.4.2011 בבג"ץ 9594/03, **בצלם** – מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים והאגודה לזכויות האזרח בישראל נ' הפרקליט הצבאי הראשי.

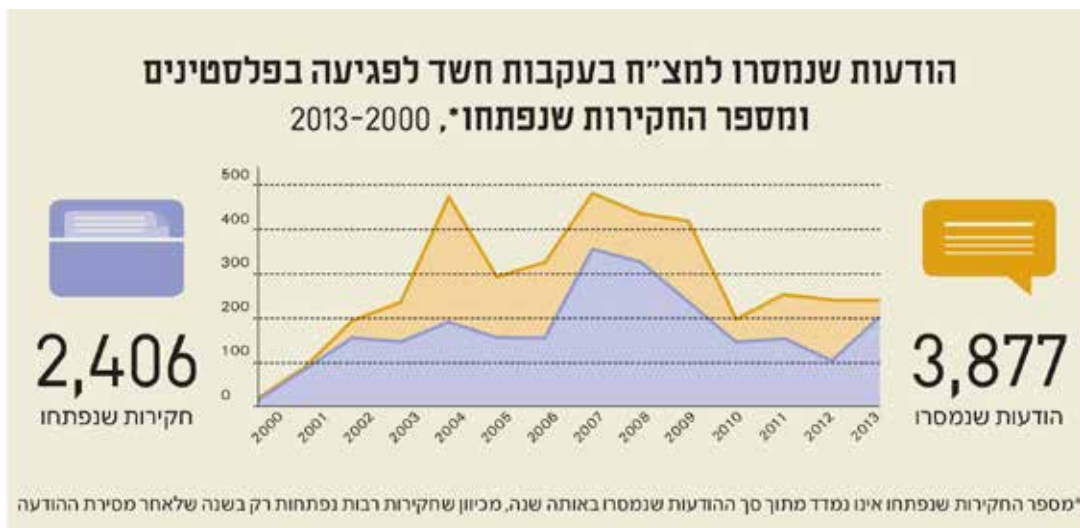

בשנת 2013 מסרו גורמים שונים למצ"ח 239 הודעות שעניינן חשד לעבירות פליליות שביצעו לכאורה חיילי צה"ל נגד פלסטינים ורכושם בגדה המערבית וברצועת עזה.⁴ מספר זה זהה כמעט לנתון של 2012, שבה נמסרו למצ"ח 240 הודעות.⁵
עם זאת, מספר החקירות הפליליות שנפתחו על ידי מצ"ח ב-2013 היה כמעט כפול בהשוואה לשנה שקדמה לה: ב-124 מתוך 239 ההודעות שנמסרו ב-2013 פתחה מצ"ח בחקירה פלילית, ובנוסף הוחלט ב-2013 על פתיחה בחקירה בעקבות 75 הודעות נוספות שנמסרו למצ"ח עוד ב-2012. בסך הכול, **ב-2013 פתחה מצ"ח ב-199 חקירות פליליות של אירועי פגיעה בפלסטינים ורכושם**, 191 מתוכם התרחשו בגדה המערבית ו-8 ברצועת עזה. לשם ההשוואה, ב-2012 נפתחה חקירה פלילית בעקבות 78 הודעות שנמסרו באותה שנה, ועוד 25 הודעות שנמסרו עוד ב-2011, ובסך הכול, ב-2012 הוחלט על פתיחת חקירה פלילית של 103 הודעות בלבד.

כאמור, בעניינן של 75 מן ההודעות שנמסרו למצ"ח כבר ב-2012 הוחלט על פתיחת חקירות פליליות רק ב-2013 - כלומר ב-38% מתוך 199 החקירות שנפתחו ב-2013. שיעור גבוה זה מעיד יותר מכול על **קצב העבודה האטי של מערכת אכיפת החוק בצה"ל**. לעובדה זו יש כמובן השלכה ישירה על איכות החקירות: באופן טבעי, הסיכוי שחקירה תהיה אפקטיבית פוחת ככל שחולף הזמן מאז התרחשות האירוע.

לקצב העבודה האטי של מערכת אכיפת החוק בצה"ל יש משמעות חשובה נוספת, מכיוון שרוב החיילים משרתים בצה"ל שנים ספורות בלבד. חוק השיפוט הצבאי קובע כי לא ניתן להגיש כתב אישום נגד חייל החשוד בביצוע עבירה אם חלפו יותר מ-180 יום ממועד שחרורו, או שנה במקרים של חשד לביצוע עבירות חמורות יותר.⁶ בגלל העיכוב בהחלטה על פתיחה בחקירה, התארכותן של החקירות והזמן שחולף עד לקבלת החלטה אם להגיש כתב אישום או לסגור את התיק,⁷ קורה לא פעם שחיילים שנחשדו בביצוע עבירה מסיימים את שירותם הצבאי בלי שהועמדו לדין, ובהמשך יוצאים מתחלת חוק השיפוט הצבאי.

הפער הגדול בין מועד הגשת התלונה ובין ההחלטה על פתיחה בחקירה אינו מאפשר לדעת כמה חקירות פליליות נפתחו השנה מתוך סך ההודעות שהוגשו, מכיוון שהנתונים מלמדים שהחלטה על פתיחת בחקירה בחלק ניכר מההודעות תתקבל רק בשנת העבודה 2014. עם זאת, הנתונים הרב-שנתיים מראים כי שיעור הפתיחה בחקירות נותר יציב בהשוואה לשנים האחרונות, וכי בין השנים 2000-2013 מספר החקירות הפליליות שנפתחו מהווה 62% ממספר ההודעות שנמסרו.

4 כל הנתונים שמתייחסים למספר ההודעות שנמסרו ולמספר החקירות שנפתחו ב-2013 מקורם במידע שהעביר דובר צה"ל במענה לבקשת יש דיין, במכתב מ-3 באפריל 2014.
 5 כל הנתונים שמתייחסים למספר ההודעות שנמסרו ולמספר החקירות שנפתחו ב-2012 מקורם במידע שהעביר דובר צה"ל במענה לבקשת יש דיין, במכתב מ-23 בינואר 2013.
 6 סעיף 6 לחוק השיפוט הצבאי (חש"ץ) קובע כי במקרים של עבירות צבאיות שדין מאסר שנתיים ומעלה, עבירות שאינן צבאיות המוגדרות מסוג פשע - כלומר עבירה פלילית שנקבע לה עונש מאסר של יותר משלוש שנים - וכן בעבירות של גרירת מוות ברשלנות או בנהיגה רשלנית, חוק השיפוט הצבאי יחול על החשוד בביצוע העבירה עד שנה מיום שחרורו מצה"ל.
 7 נתוני יש דיין מראים כי אחד הצמתים המרכזיים שגורמים להימשכותם של הליכי אכיפת החוק זמן רב הוא כאשר חקירת מצ"ח מסתיימת ותיק החקירה מועבר לפרקליטות הצבאית כדי שתקבל החלטה אם להגיש כתב אישום או לסגור את התיק. בחינתם של כמה עשרות תיקי חקירה כאלה ביש דיין הראתה כי משך הזמן הממוצע לקבלת החלטה בפרקליטות הצבאית הוא כ-14 חודשים, וכי בחלק ניכר מהתיקים לא התקבלה החלטה אף בחלוף שנתיים מסיום החקירה. ראו: **חקירה לכאורה**, עמ' 65-72.

במבט רב־שנתי, ניתן לראות כי מספר החקירות הפליליות שהוחלט על פתיחתן ב-2013 אינו חריג בצורה יוצאת דופן, וכי בשנים האחרונות לא ניתן לזהות מגמה ברורה באשר להיקף ההחלטה לפתוח בחקירת אירועי פגיעה בפלסטינים. על כן נראה כי הפער הגדול בהשוואה לנתוני 2012 נובע מ"ניקוי שולחן", או מזירוז קבלת החלטות בתיקים רבים שהצטברו על שולחן הפרקליטות הצבאית והמתינו לקבלת החלטה.

כפי שמעיד המספר הגדול של תיקים שהחלטה בהם התקבלה רק חודשים רבים אחרי מסירת ההודעה, קצב העבודה של חוליית הפרקליטות הצבאית לעניינים מבצעיים, האמונה על טיפול וקבלת החלטות בתיקי החקירה שעניינם פגיעה בפלסטינים, אינו מספיק להדביק את קצב האירועים וההודעות הנמסרות למצ"ח. כפי שנסקר גם בדו"ח "חקירה לכאורה" שפרסם יש דיין באוגוסט 2011, עומס העבודה המוטל על חוליית הפרקליטות הצבאית לעניינים מבצעיים הוא עצום.⁸ התוצאה היא, בין היתר, עיכוב מתמשך בהחלטה לפתוח בחקירה, והמשמעות המיידית היא פגיעה משמעותית באיכות החקירה.

מתוך 239 ההודעות שנמסרו למצ"ח ב-2013, **6 בלבד נמסרו ישירות על ידי פלסטינים** נפגעי העבירות, וכל יתר ההודעות נמסרו על ידי גורמים מתווכים - בעיקר שוטרי משטרת ישראל המוצבים במתקני התיאום והקישור בגדה המערבית וארגוני זכויות אדם. שיעור מזערי זה אינו חריג וחוזר על עצמו מדי שנה, והוא תוצאה ישירה של העובדה שבגדה המערבית אין בסיסי מצ"ח שבהם תושבים פלסטינים יכולים להתלונן על עבירות שביצעו לכאורה חיילי צה"ל, ועל כן הם נזקקים לגורם מתווך.

בשנה האחרונה פנה צה"ל לארגוני זכויות אדם, וביניהם ליש דיין, בבקשה כי ימסרו הודעות הנוגעות לעבירות של חיילי צה"ל כלפי פלסטינים ישירות לפרקליטות הצבאית, ולא למצ"ח. מדיניות זו נועדה לכאורה לקצר הליכים וליידע את הפרקליטות הצבאית - שהיא כאמור הגוף המורה על פתיחה בחקירה - בדבר אירועי פגיעה בפלסטינים כבר עם מסירת ההודעה הראשונית על כך. אלא שמדיניות זו מרחיקה עוד יותר את הפלסטינים נפגעי העבירות מהאפשרות להגיש תלונות, ומקבעת את מנגנון התלות בגורמים מתווכים. מדיניות זו אף עומדת בניגוד לרוח המלצות ועדת טירקל, אשר המליצה בדו"ח שפרסמה בפברואר 2013 בין היתר על הקמת "מחלקת מצ"ח לעניינים מבצעיים, (...), שבסיסה יתפרסו באזורים שבהם מתרחשים האירועים הנחקרים. בין החוקרים יהיו גם חוקרים הבקאים בשפה הערבית."⁹

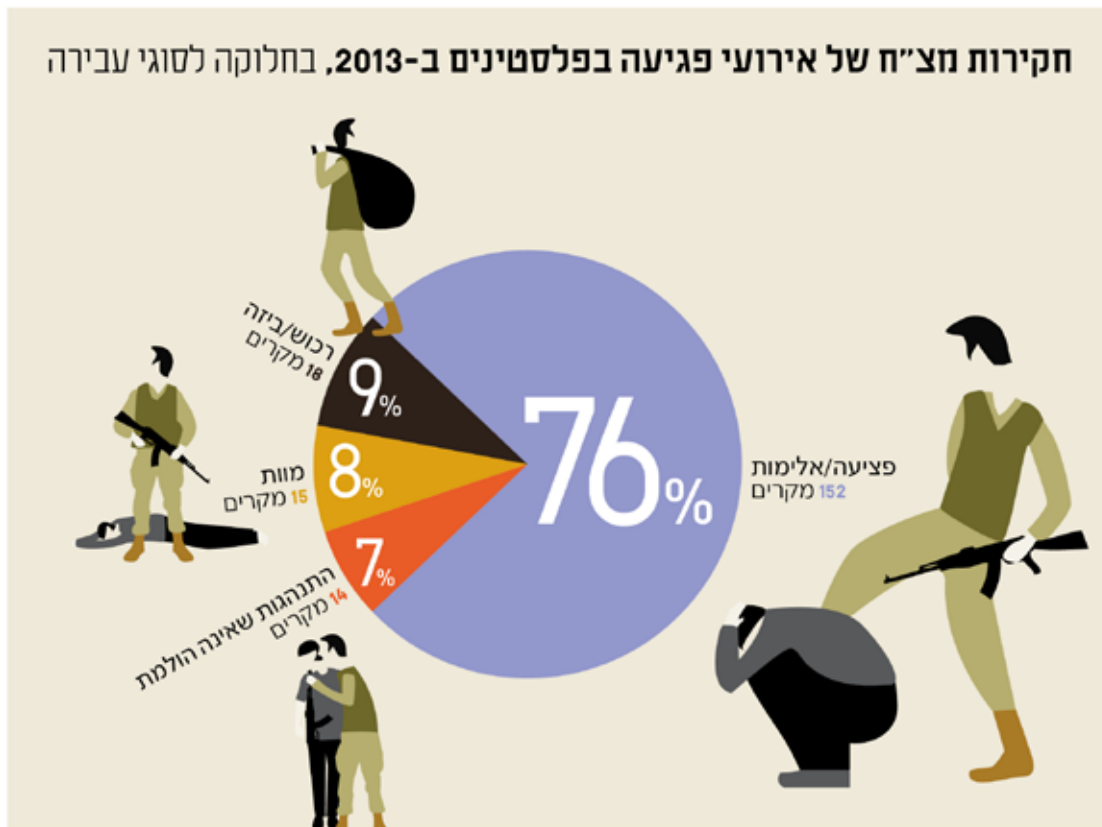
כמו כן, מדיניות זו יוצרת בלבול רב ומקשה על מעקב כולל אחר החקירות ותוצאותיהן. הניסיון של יש דיין מהשנה האחרונה מוכיח כי למעשה אין תיאום משביע רצון בין הפרקליטות הצבאית למצ"ח. כך למשל, ישנם תיקי חקירה המתנהלים כעת שהפרקליטות הורתה על פתיחתם, ובחלקם מצ"ח אף זימנה עדים למסור את גרסתם, אך למרות זאת הפרקליטות אינה מצליחה לאתרם ועל כן ברור כי היא אינה מעודכנת בהתקדמותם. ב-13 תיקי חקירה כאלה, שבהם יש דיין מייצג את הפלסטינים נפגעי העבירות, הפרקליטות לא הצליחה לאתר את התיקים כדי לעדכן את יש דיין במצב החקירה.¹⁰

בנוסף, מנתונים שהעביר דובר צה"ל ליש דיין עולה כי לפרקליטות הצבאית אין כלל דרך לדעת כמה זמן נמשכת חקירה פלילית, אפילו במקרים שבהם היא עצמה הורתה לפתוח בחקירה, כיוון שלדברי דובר צה"ל "במערכת הממוחשבת בה עושה שימוש הפרקליטות לעניינים מבצעיים אין פירוט בנוגע למועד הפתיחה בחקירה, אלא רק בנוגע למועד שבו התקבל תיק החקירה בפרקליטות לעניינים מבצעיים."¹¹ משמעותה של עובדה זו היא כי בכל הנוגע לעבירות נגד פלסטינים ורכושם, הפרקליטות הצבאית אינה יכולה לפקח באופן מלא על איכות החקירות המתקיימות בצה"ל, שכן מהירות החקירה היא אחד העקרונות המרכזיים של ניהול חקירה אפקטיבית, כפי שציינה גם ועדת טירקל.¹²

8 ראו **חקירה לכאורה**, עמ' 17.
 9 המלצה מס' 9 (19) בדו"ח השני של הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי מיום 31 במאי 2010 (ועדת טירקל), **מנגנוני הבדיקה והחקירה בישראל של תלונות וטענות בדבר הפרות של דיני הלחימה על פי המשפט הבינלאומי** (פברואר 2013), עמ' 354.
 10 מידע זה נמסר ליש דיין מאת הפרקליט לעניינים מבצעיים, סא"ל רונן הירש, במכתבו מ-19 בינואר 2014.
 11 מתוך תשובת דובר צה"ל שנמסרה ליש דיין, 3.4.2014.
 12 ראו חלק ה': **אופן ביצוע בדיקה וחקירה ("איך חוקרים?")**, בפרק א' של הדו"ח השני של הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי מיום 31 במאי 2010 (ועדת טירקל), **מנגנוני הבדיקה והחקירה בישראל של תלונות וטענות בדבר הפרות של דיני הלחימה על פי המשפט הבינלאומי** (פברואר 2013). בחלק זה מפורטים חמישה עקרונות לקיומה של חקירה אפקטיבית: עקרון העצמאות, עקרון היעדר משוא פנים, עקרון האפקטיביות והיסודיות, עקרון המהירות ועקרון השקיפות. בהמשך מתייחסת הוועדה לאופן היישום של כל אחד מהעקרונות האלה גם במסגרת של עימות מזוין.

סוגי עבירה

מתוך כלל תיקי החקירה שנפתחו במצ"ח ב-2013, 15 חקירות נפתחו בעקבות מותם של פלסטינים (14 אירועים בגדה המערבית ואירוע אחד ברצועת עזה); 152 תיקי חקירה, שהם 76% מכלל החקירות, נפתחו בעקבות אירועי אלימות ופגיעה (145 בגדה המערבית ו-7 ברצועת עזה); 18 תיקים, שהם 9% מכלל החקירות, נפתחו בעקבות תלונות על אירועי פגיעה ברכוש או ביזה (כולם בגדה המערבית). בנוסף לאלה, 14 תיקי חקירה נפתחו בעקבות אירועים שהוגדרו על ידי דובר צה"ל "התנהגות שאינה הולמת".¹³

כתבי אישום

על פי הנתונים שמסר דובר צה"ל ליש דין, ב-2013 הוגשו בבתי הדין הצבאיים 6 כתבי אישום נגד חיילים בעקבות אירועי פגיעה בפלסטינים: חמישה בעקבות חקירות שנפתחו ב-2013, ואחד בעקבות חקירה שנפתחה ב-2012.

זוהי עלייה משמעותית לעומת 2012, שבה הוגש כתב אישום אחד בלבד נגד חייל שהואשם בהתעללות ובהתנהגות שאינה הולמת, בעקבות אירוע שבו תקף בבעיטות עציר פלסטיני ואיים עליו. אך נתון זה סותר את המגמה הכללית, שכן בשנים האחרונות חלה ירידה משמעותית בהיקף הגשת כתבי האישום: 2.2% בלבד מתיקי החקירה שנפתחו בעקבות אירועי פגיעה בפלסטינים בשנים 2010-2013 הביאו להגשת כתב אישום נגד חשודים. לשם ההשוואה, מאז תחילת האינתיפאדה השנייה בספטמבר 2000 ועד היום הגישה הפרקליטות הצבאית כתבי אישום ב-124 תיקים, שהם 5.2% מהחקירות שנפתחו, ובהם הואשמו 206 חיילים וקצינים.

בחנית נתונים אלה מתוך סך כל ההודעות שנמסרו למצ"ח מראה עד כמה נמוכים כיום הסיכויים שתלונה שהגיש פלסטיני תוביל בסופו של דבר להעמדה לדין של חיילים: רק 1.4% מסך ההודעות שנמסרו למצ"ח בשנים 2010-2013 הובילו להגשת כתב אישום. זאת כמובן בלי להביא בחשבון אירועים שכלל אינם מדווחים למצ"ח.

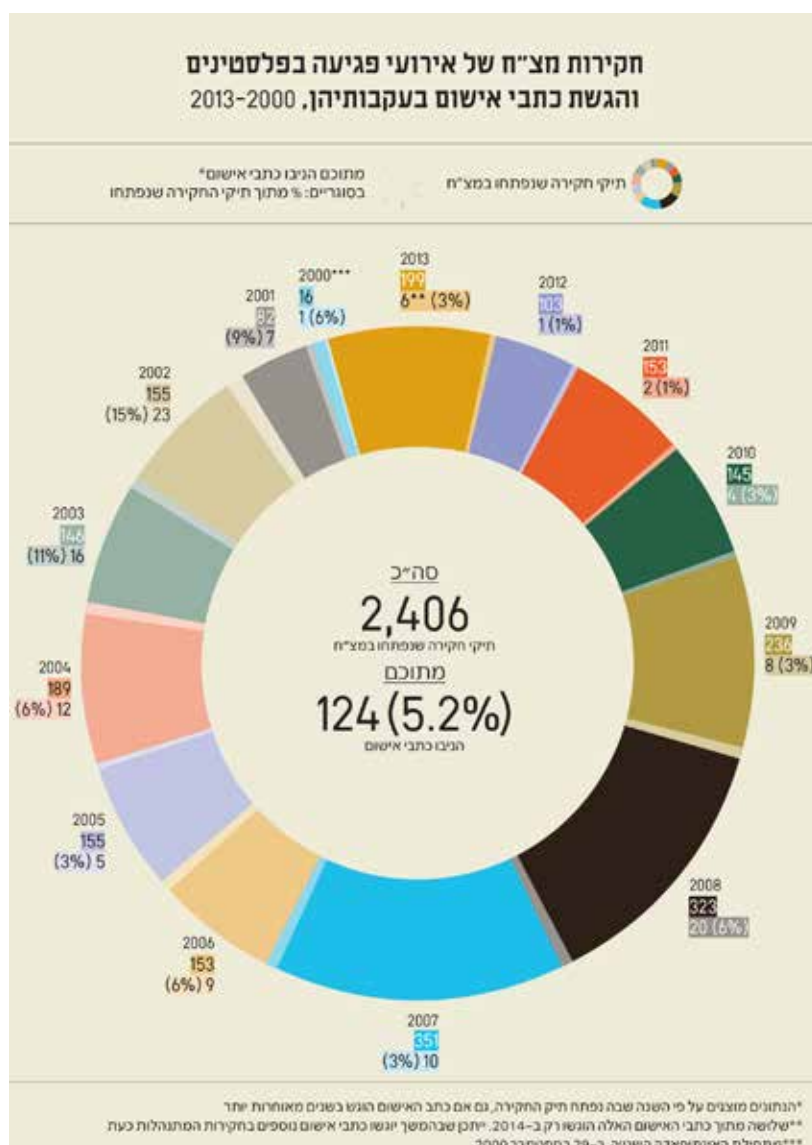
אחד מכתבי האישום ב-2013 הוגש בעקבות אירוע שבו נורה למוות עודאי דרוויש, בן 21 מהיישוב דורא שבדרום הר חברון, כשניסה להיכנס לעבודה בישראל דרך פרצה בגדר ההפרדה בסמוך למחסום מיתר בינואר 2013. בכתב האישום,¹⁴ שהוגש במרס 2013,

¹³ טיבה של הגדרה זו אינו ברור ליש דין, ובקשת הבהרה בנושא שנשלחה לדובר צה"ל טרם נענתה.
¹⁴ תיק בית הדין הצבאי (להלן ביד"ץ) במחוז שיפוט עורף 37/13, התובע הצבאי נ' סמ"ר מ"מ.

הואשם סמ"ר מ"מ, לוחם בפיקוד העורף, בגרימת מוות ברשלנות, לאחר שירה לעבר דרוויש בניגוד להוראות הפתיחה באש. סמ"ר מ"מ הורשע על פי הודאתו ונגזרו עליו שבעה חודשי מאסר בפועל, חמישה חודשי מאסר על תנאי והורדה לדרגת סמל.

שלושה כתבי אישום נוספים הוגשו בספטמבר ובאוקטובר 2013 נגד ארבעה לוחמי גולני מגדוד 51, שניים מהם בשירות סדיר ושניים חיילי מילואים, שהואשמו בהתעללות בנסיבות מחמירות. על פי כתב האישום, הארבעה היכו עצור פלסטיני בעודו כפות ומכוסה עיניים, ואף תיעדו זאת במצלמת הטלפון הסלולרי של אחד החיילים. לאחר שחדר לישראל מרצועת עזה שהה הפלסטיני בבסיס שבו שירתו הארבעה, והלוחמים הופקדו על שמירתו. שני חיילי הסדיר הודו בסופו של דבר בעבירות שיוחסו להם בכתב אישום מתוקן¹⁵ והורשעו בתקיפה בנסיבות מחמירות. על הנאשם סמ"ר ע"י נגזרו 6.5 חודשי מאסר בפועל, 6 חודשי מאסר על תנאי והורדה לדרגת טוראי; על הנאשם השני, רב"ט מ"א, נגזרו 5.5 חודשי מאסר בפועל, 6 חודשי מאסר על תנאי והורדה לדרגת טוראי. חייל המילואים שנכח באירוע וצילם אותו הורשע באחרונה בסיוע להתעללות וגזר דינו טרם ניתן. הכרעת הדין במשפטו של החייל הרביעי טרם ניתנה.¹⁶

שני כתבי אישום נוספים הוגשו ב-2013 לבתי הדין הצבאיים, אך הם טרם הועברו לעיון ישי דיין ועל כן פרטיהם לא ידועים. לפי הנתונים שהועברו מדובר צה"ל, כתב אישום אחד הוגש נגד נאשם בעבירת אלימות וכתב אישום נוסף הוגש נגד נאשם בעבירה של שימוש בלתי חוקי בנשק. כמו כן ציין דובר צה"ל כי בינואר 2014 הוגשו בבתי הדין הצבאיים שלושה כתבי אישום נוספים בעקבות עבירות של חיילים כלפי פלסטינים ב-2013: שניים בעקבות אירועי אלימות ואחד בשל עבירת רכוש.

15 תיק ביד"ץ במחוז שיפוט צפון 490/13, התובע הצבאי נ' סמ"ר ע"י ורב"ט מ"א.
 16 שני כתבי האישום שהוגשו נגד שני חיילי המילואים שהואשמו באירוע זה טרם נמסרו לישי דיין מדובר צה"ל, ולכן מספרי התיקים אינם בידינו.

ב-2013 הסתיימו בבתי הדין הצבאיים עוד שני הליכים הנוגעים לאירועים ישנים. ב-29 באפריל הורשע על פי הודאתו סמ"ר א"ג, לוחם מגדוד שמשון, בדיון שהתקיים בעקבות ערעור על הרשעתו מאוגוסט 2010.¹⁷ נגד א"ג הוגש כתב אישום במרס 2009,¹⁸ בעקבות אירוע של עיכוב פלסטינים והכאתם בכפר קדום בספטמבר 2008. בהליך המקורי הורשע א"ג בתקיפה בנסיבות מחמירות ובהתנהגות שאינה הולמת, ונגזרו עליו 65 ימי מאסר בפועל, 3 חודשי מאסר על תנאי והורדה לדרגת טוראי. בעקבות ערעורו של החייל בוטלה הכרעת הדין, ובאפריל הוא הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה על סעיף הנושא רישום פלילי מופחת. גזר הדין נותר כשהיה.

ביוני 2013 הסתיימו בבית הדין המחוזי ההליך בעניינו של סמ"ר י"ג, לוחם בפלוגת חילוץ של פיקוד העורף.¹⁹ נגד י"ג, שבעת מתן הכרעת הדין בעניינו כבר סיים את שירותו הצבאי, הוגש עוד ב-2011 כתב אישום שבו הואשם בעבירה של חריגה מסמכות. על פי כתב האישום, ב-12 באוגוסט 2008 עיכבו סמ"ר י"ג וחייל נוסף שהיה איתו במחסום סמוך לכפר עזון עתמה, פלסטיני בן 14. השניים הואשמו כי ביצעו בקטין מעשים משפילים, פנו אליו במילים בוטות ואף תיעדו את האירוע באמצעות טלפון נייד. סמ"ר י"ג הורשע בהסדר טיעון ונגזרו עליו 45 ימי מאסר לריצוי בעבודה צבאית, 4 חודשי מאסר על תנאי והורדה לדרגת טוראי.

17 תיק ביד"ץ לערעורים 148/10, סמ"ר א"ג נ' התובע הצבאי הראשי.
18 תיק ביד"ץ במחוז שיפוט מרכז 206/09, התובע הצבאי נ' סמ"ר א"ג.
19 תיק ביד"ץ במחוז שיפוט עורף 32/11, התובע הצבאי נ' סמ"ר י"ג.